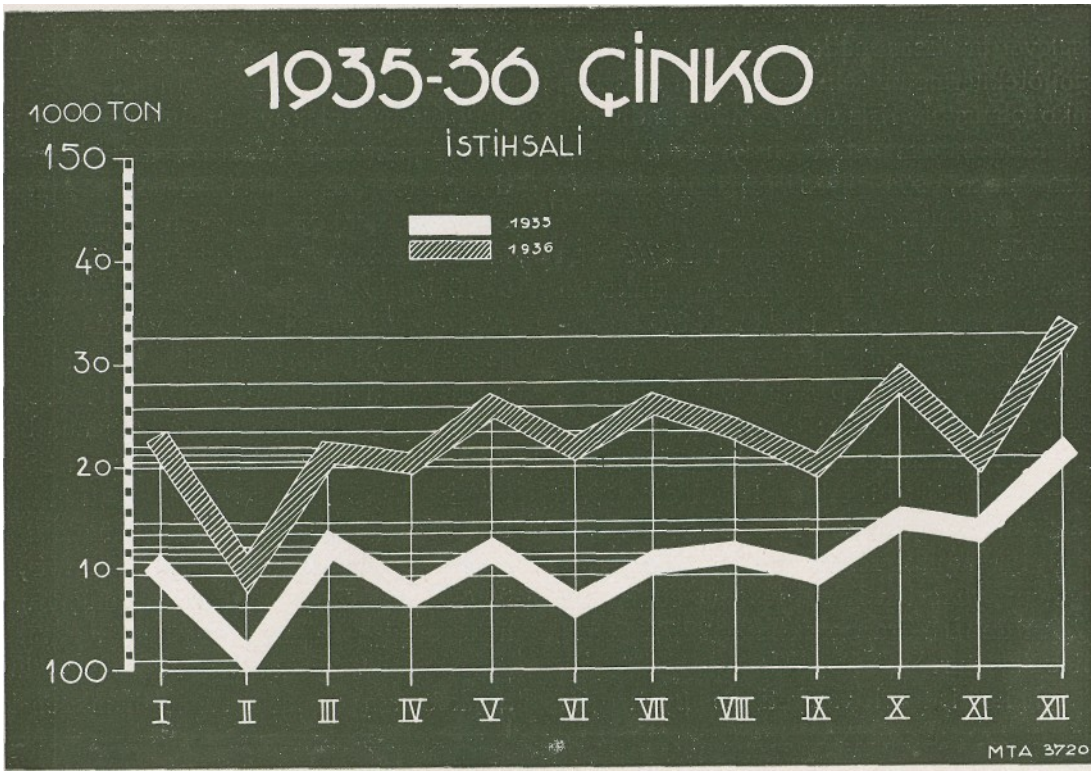

Dünya

Dünya madencilğinde ve arsiulusal maden piyasasında son iki sene zarfında başlayan iyileşme hareketi son aylarda kendini daha fazla hissettirmektedir. Bugünlerin fiyat artışı kriz yıllarındaki düşüşe tekabül edebilecek vaziyettedir. Standard bakır fiyatı 1932 de 25.5 sterline kadar düştükten sonra hafif temevvüçlerle son senelerde muntazaman artmıştır. 1936 da bakır 40 İngilizci bulunca ticaret âlemi ve bakır müstahsilleri fiyatların daha fazla yükselmemesi için tedbir alınmasını faydalı bulmuşlardı. Geniş mikyasta fiyat yükselişi yeniden bazı madenlerin işlemlerini ve bu

suretle istihsalin istihlâkten ziyade olmasını intaç edeceği gibi istokların birikmesi de müstakbel umumî bir kriz hazırlığı olacağı ileri sürülmüştü. Halbuki, müstahsillerin bu kararına rağmen fiyat arzu edilen seviyede durmamıştır. 1935 te Standard bakırın umumî fiyat vasatısı 31.18/1 İngilizken 1936 da 39.9/7 İngilizce çıkmıştır. 1937 senesi ilk ayının birinci gününde 49.8/1 1/2 olan bakır fiyatı dört hafta zarfında yeniden seri bir yükseliş göstererek 5/2/1937 tarihinde 52.3/1 1/2 İngilizci bulmuştur. Bu tarihten bir hafta sonra ise Standard fiyatı 2 İngiliz 12 şilin daha alarak 54.16/10 1/2 a

varmıştır. Elektrolitik bakırın aynı tarihte Londra borsasında tonu 60.2/6 dir. En fazla krize maruz olan maden fiyatları bu seviyeleri son yıllarda hiç kaydetmemiştir. Hatta en müsait yıl olan 1936 da dahi beynelmilel borsanın en azamî standard bakır fiyatı 47.16/3 idi. İşte bu yüzden evvelden bakır fiyatının düşüşüne mani olmak üzere müşkülâtle toplanan ve anlaşılan büyük bakır müstahsilleri aralarındaki istihsal tahdidini 14/1/1937 tarihinden itibaren kaldırmışlardır. Bakır karteli, bu tahdidin kaldırılmasının mayısta piyasaya tesir edeceği kanatindedir. Bu tahmin hadis olur da beynelmilel piyasada bakır tenezzül göstermeğe başlarsa kartel, eski esasat dairesinde tahdidi tekrar vazetmeğe karar vermiştir.

Bakır fiyatları yükselirken istihsal de bir sene evvelkine nisbeten biraz artmıştır. Fakt mühim artış bilhassa istihlâk sahasındadır. 1934 te 1.348.100 ton olan umumî

istihlâk 1935te 1.614.500, 1936 senesinde ise 1.800.000 tondur, istihlâkin istihsalden fazla olması istok miktarını mühim derecede azaltmıştır. 1936 ikinci kânunda 588.250 ton olan dünya umumî istoku 1936 nihayetlerine doğru 476.700 tona kadar düşmüştür. 1937 senesindeki vaziyeti aşağıya yazıyoruz :

	A.B.D.)	Diğer mem- (ton)leketter
II ci kânun istihsalı	70340	
» » istihlâki	82.400	78.700
Ici » sonu istokları	171.280	181.960
ilci » »	161.040	192.100
azalma	10.240	
artma		10.140

Görüyoruz ki istok vaziyetinde dünya umumî istihlâkine karşılık pek azdır. Binaenaleyh: geniş mikyasta bir istihsal fazlalığı veya herhangi bir fevkalâdelik vaki olmadığı takdirde bakır piyasası durumunun şimdilik sağlamlığına hükmedilebilir.

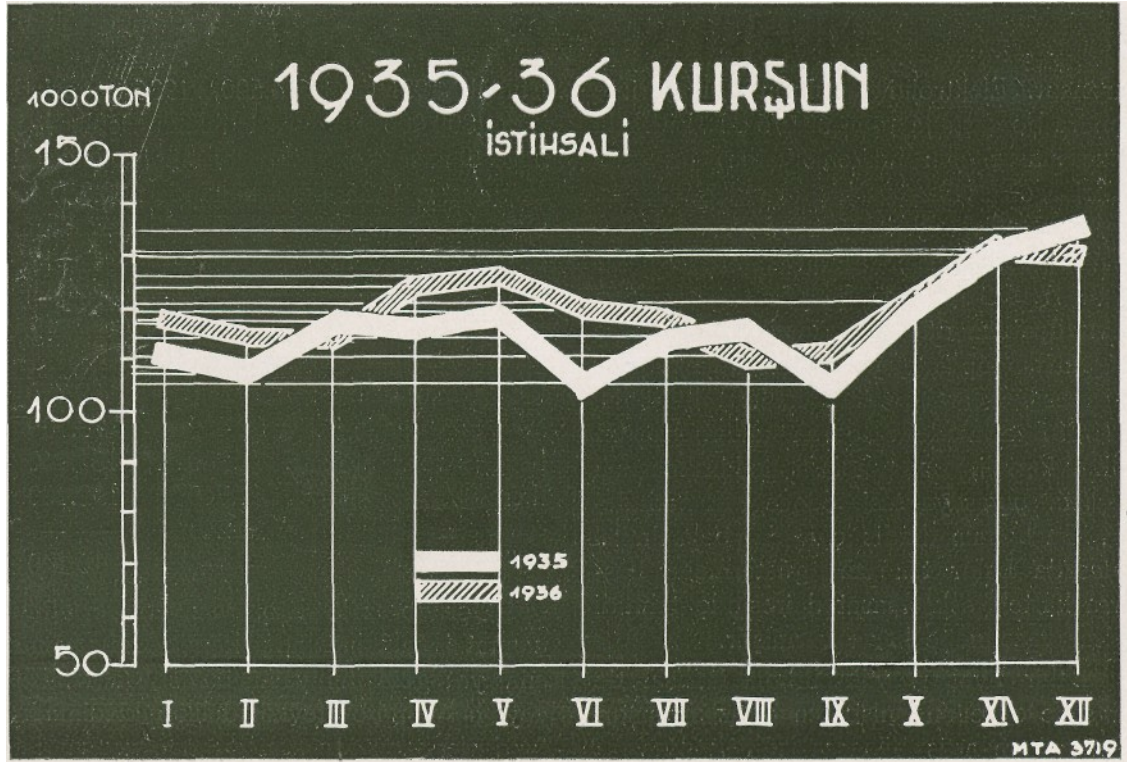
Diğer metal madenlerinde de aynı inkişaf vardır. Esas madenlerden fiyat yükselişini ötekilerine nisbeten en az ağır hisseden çinko olmuştur. Kriz senelerinde sendikandan sıkı rabitasından ötürü en iyi fiyat bazını tutan çinko, son piyasa selahını da pek yavaş hissetmiştir.

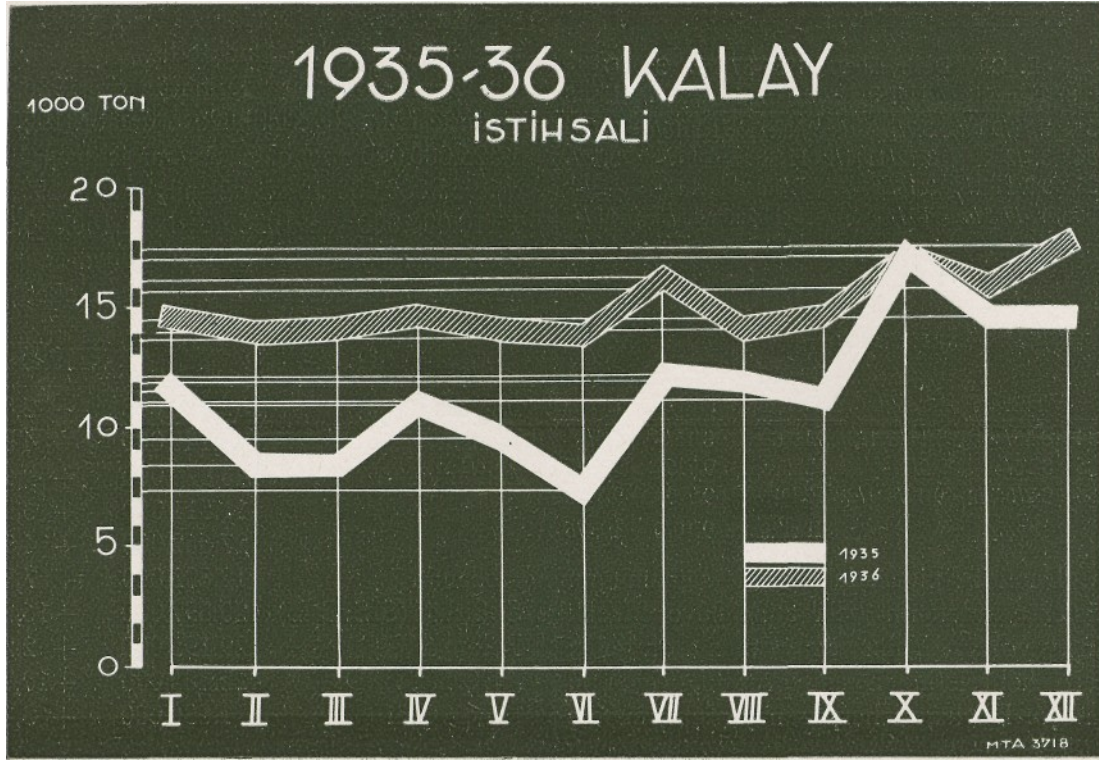
1935 senesinde en aşağı 11.7/6, en yüksek 17.6/3 fiyat kaydeden çinkonun mezkûr senedeki vasatî fiyatı 14.3/6 ingilizdir; 1936 senesinde ise en aşağı 13.3/9, en yüksek 20 olup senelik vasatîsi ise 15.-/8 dir. Binaenaleyh: çinkonun da piyasa vaziyetini düzeltme seyri pek hafif temevvüçle aynı intizamı takip etmektedir. 1937 senesinin ilk gününde 19.18/9 olan çinko fiyatı bir aralık 18.8/9 ingilize düşmesine rağmen yükselmesine devam etmiş ve 5/2/1937 de Londra borsasında 22.7/6 isterlini bulmuştur.

Çinko istihsal vaziyeti de fiyatı gibi

1936 yılında artmıştır. 1935 te umumî istihsal 1.324.079 ton iken 1936 da 1.471.000 tonu bulmuştur.

*Kurşun çinkoya nisbeten daha kati inkişaf göstermiştir. Bu hareketin başlangıcı -da çinko müstahsillerinin ilk anlaşmasına bağlıdır. Çinkoya nazaran krizden daha fazla mutazarrır olan kurşun iki sene evvel 9 -10 ingilize kadar düşmüş fakat müstahsillerin anlaşmasıyla 1935 yılında 19.15/- azamî fiyatı kaydetmiştir. Mamafih 1935 vasatî fiyatı ancak 14.5/7 1/2 dur. 1936 yılında ise Londra borsasında kurşunun beher tonunun en aşağı 14.8/9, en yukarı 28.13/9 olmak üzere bir senelik vasatî kıymeti 17.12/6 dir. 1937 yılı birinci gününde 28.7/6 ingilizi bulan kurşun hafif temevvüçlerle 5/2/1937 de 27-/- ingilize düşmüştür. Bu hafif düşüşe rağmen bugünkü ve bir iki sene evvelki fiyatlar arasında nisbet kurulacak olursa en fazla yükselen maden kur-

sundur. Kurşunun umumî istihsaline gelince: 1935 yılında 1.400.000 ton kadarken 1936 da 1.500.000 tonu bulmuştur.

Kalay vaziyetine gelince: kalay karte-
linde çıkan ihtilâf neticesinde kriz senele-
rinde en sağlam ve yüksek fiyat bulmuşken
bu cevher 1936 yılında mühim denecek
miktar da bir fiyat tenezzülü göstermiştir.
1935 te asgarî fiyat 208, azamî fiyat 245
ve vasatî fiyat da 225 İngilizken, bu miktar
1936 da asgarî 175, azamî 244.12/6 ve vasatî
ise 204.12/8 olmuştur. Mamafih: fiyat karte-
lin yeni anlaşmasıyle yükselmiştir. Son zaman-
larda Hollanda, Hindistan, Belçika Kongosu,
Siyam, Bolivya, Fransa ve Nijerya mümes-
sillerinin toplantısında kartelin 5 sene daha
temdidi takarrür etmiş ve aralarında üç
aylık bir istihsal listesi tanzim edilmiştir.
Üç ay sonraki istihsal listesinin tesbiti için
Pariste 5/3/1937 tarihinde toplanılacaktır.

Son sene içinde fiyat ve istihsalı artan
cevherlerden biri de demirdir. İşte başlıca
demir müstahsili memleketlerin 1935 ve
1936 vaziyetleri (milyon ton üzerine):

Memleketler	1935	1936	% artış
Amerika B. D.	21,71	31,03	+43
Almanya	12,54	15,30	+22
S. Birliği (S. S. C. B)	12,61	14,50	+15
İngiltere	6,53	7,81	+19
Fransa	5,79	6,20	+ 7
Belçika	3,06	3,21	+ 5
Lüksemburg	1,87	1,99	+ 6

Demir fiyatları hakkında da bir fikir
edinmek üzere aşağıya mukayeseli rakam-
lar dercediyoruz:

Demir fiyatları:

Seneler	E. C. Hematit	Derbyshire No. 3	1936-37 aylarında	E. C. Hem.	Derb. No. 3
1933	2.19/9	3.7/-	Mart	3.16/6	2.18/-
1934	3.7/2	3.12/11 1/2	Haziran	4.-/-	3.18/-
1935	3.9/11 1/2	3.14/8	Eylül	4.5/-	4.3/-
1936	4.-/7 1/4	4.1/-	I ci kânun	4.5/3	4.9/-
			II cıkânun	4.7/6	4.9/-
			Şubat	4.17/6	4.10/-

Çelik fiyatları:

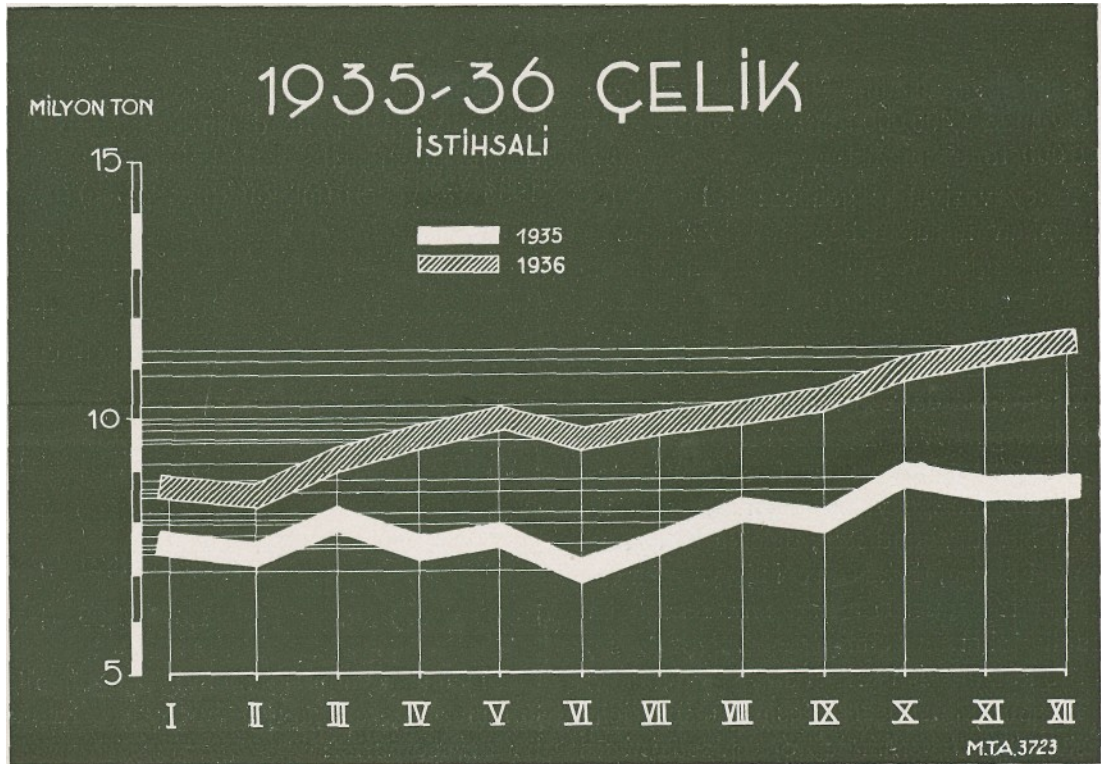
Seneler	Travers	Levha	1936-37 aylarında	Travers	Levha
1934	8.15/-	8.11/6 1/2	Mart	8.15/-	9.5/-
1935	8.15/-	9.6/3	Haziran	9.7/6	9.17/6
1936	9.2/6 1/2	9.12/6 1/2	Eylül	9.7/6	9.17/6
			II cıkânun	9.10/6	10.-/6

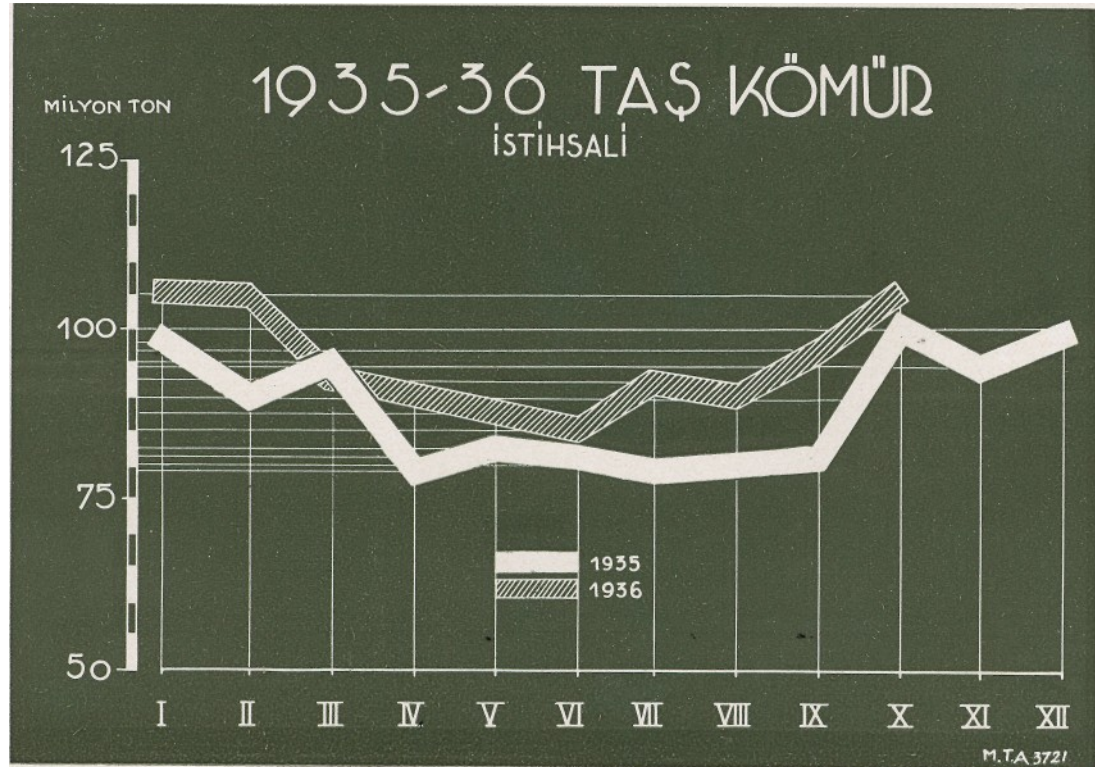
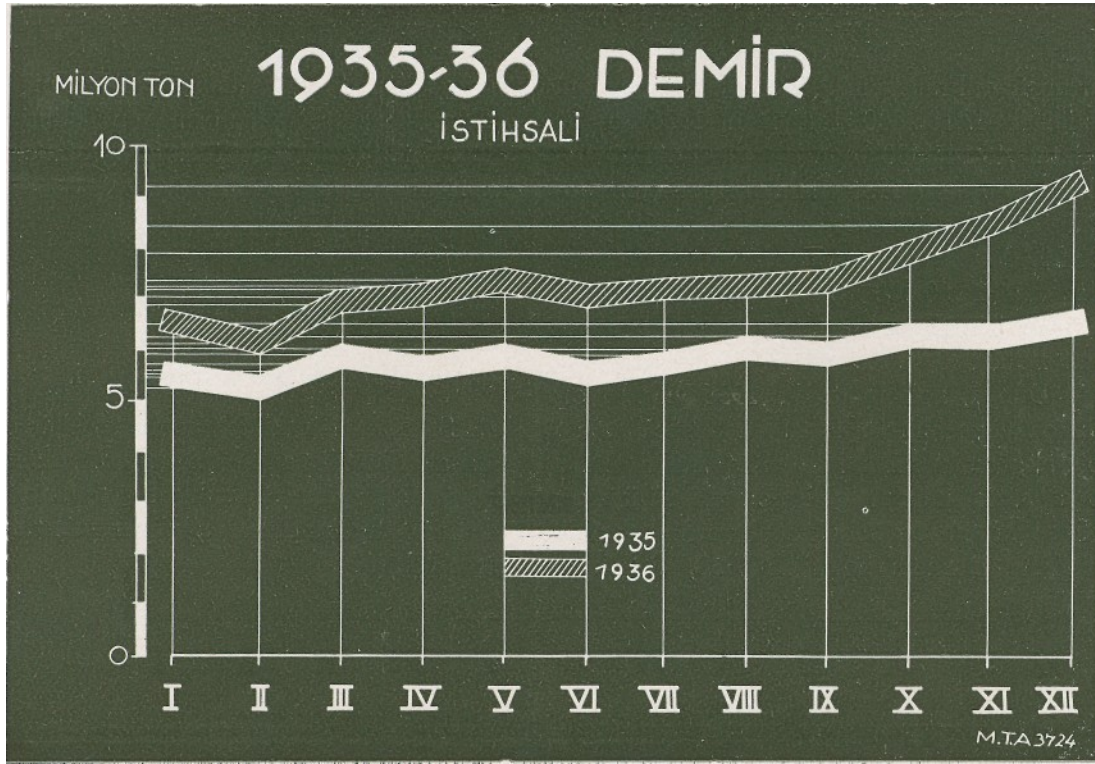
Demirin piyasada mevki sağlamlığını gösteren adetlerin belâgatine ilâve edecek birşey yoktur. Yalnız son zamanlarda gelen ajans haberlerinden anlıyoruz ki, Amerika Birleşik Devletleri harp sanayii için muhtaç

olduğu demiri piyasadan tedarik etmek için müşkülâta tesadüf etmektedir.

Demirden sonra kömürün de 1936 senesinde istihsal ve istihlâki artmıştır. 1929 da 1.325.000.000 ton olan umumî istihsal 1932 de 955.000.000 tona düşmüş fakat 1935 te 1.110.000.000 ve 1936 da da 1.160.000.000 tonu bulmuştur. Bu umumî istihsalde başlıca kömür müstahsili olan memleketlerin vaziyeti şudur:

Memleketler	Ton	Atış nisbeti
İngiltere	232.180.000	+ 2,82
Fransa	46.146.000	- 4,79
Almanya	146.874.000	+ 9,50
Saar	11.511.000	+ 8,45
Belçika	27.662.000	+ 4,37
Hollanda	12.803.000	+ 7,80
S. Birliği (S. S. C. B.)	120.897.000	+16,46
Polonya	29.195.000	+ 2,29
Amerika B. D.	422.405.000	+10,78
Hindi Çini	1.830.000	+ 3,16

Şu liste gösteriyor ki Fransa hariç olmak üzere 1636 yılında kömür istihsali artmıştır. Fransanın 1935 yılında umumî istihsali 47.106.800 ton iken 1936 da bu miktar 46.146.600 tona düşmüştür. Bu yüzden Fransanın 1935 yılındaki hariçten kömür ithali 19.718.000 ton iken 1936 da 20.907.000 tona çıkarak bir sene evvelkine nazaran 1.060.000 ton fazlaşmış oluyor. Kömür istoku da bir sene evvelkine nazaran 1.908.000 ton azalmıştır.

Dünya kok fiyatı da 1936 yılında oldukça yükselmiştir. Buna da başlıca sebep olarak, demir sanayiinin inkişafından ötürü piyasadaki umumî gelişme ileri sürülüyor. Kok fiyatının bir buçuk sene zarfında artma nisbeti: Durham kokunda %30, Cardiffte

%27, Belçika koklarında % 17,6 dır. Amerikada ise kok fiyatı hafif temevvüçlerden sonra % 15,7 yükselmiştir. Tam bir fikir edinmek üzere umumî maden istihsalinin aylık artış vaziyetini gösteren grafikler yazımız arasına konmuştur.

Diğer ikinci derece maden fiyatlarında da sağlamlık vardır. Yalnız nikel fiyatı 1934 denberi ilk defa olarak 182.10/- ingilize düşmüştür. Bu cevherin 1934 deki düşüş vaziyeti 227.107- dan 202.10/- a idi.

Şu umumî tetkikten sonra tebellür eden kanaat dünya maden piyasasının 1936 da ciddi bir sağlamlıkla inkişaf edişidir. 1937 yılının ilk aylarında ise aynı cereyan devam etmektedir.